

Reportatge periodístic d'investigació

Salvador García Muñoz, la història d'un home que ha volgut llibertat

Deia un dels alcoians més conegut i estimat -l'Ovidi Montllor- que Alcoi és un “poble d'història d'homes que han volgut llibertat” i realment trobem molts alcoians- i per suposat alcoianes-, que han dedicat la seua vida a aquesta empremta, uns ho van pagar amb l'exili, altres amb la mort, molts amb la presó injusta, i fins-i-tot internats en un Camp de Concentració Nazi... i alguns, malauradament, en l'oblit.

Salvador García Muñoz va ser un personatge clau en l'història recent de la nostra ciutat, tot i no ser un alcoià de naixement –va nàixer a l'Orxa al 1868- va ser un personatge destacadíssim en la història d'Alcoi. Des de ser un reputat metge que va ser director de l'Hospital Civil d'Oliver prop de cinquanta anys, fins a ser un d'aquells que va fer possible que els militars del Regiment Biscaia 21 no es rebotaren contra la República, i Alcoi es mantingués fidel al regim democràtic.

Aquest home va vindre al món un 17 de maig de 1868, mesos després del seu naixement es duria a terme a Espanya la “Gloriosa” una revolució que canviaria el destí de la història del seus país. Va tindre la sort de poder estudiar i va triar dedicar-se a la medicina especialitzant-se en cirurgia al 1903 i aconseguint ser elegit director de l'Hospital Civil d'Oliver de la ciutat d'Alcoi. Al diari de caire municipal “Proa al Sol”, editat durant els primers anys de la Segona República, van fer una entrevista a Salvador García Muñoz, mentre obstatentava el càrrec de director. En aquesta entrevista fa un breu repàs sobre allò que té l'hospital, comença recordant que l'objectiu d'aquest es que fora un hospital per a pobres, continua la seua explicació defensat que quan al 1877 es va inaugurar aquest centre de salut contava amb dos metges, un dedicat a la medicina i un altre que s'ocupava de la cirurgia, ara –l'entrevista és del 1933- l'hospital compta amb la presència de quatre metges, dos vinculats a la cirurgia, un dedicat a la medicina i un últim

que tenia que fer-se càrrec de l'electroteràpia, els raigs X i dels massatges. Continuat amb l'entrevista Salvador García Muñoz recorda que l'hospital ofereix consultes gratuïtes per a les infermetats de pell, secretes, otorinolaringòleg i per a xiquets, i recorda que tots aquestes serveis son sufragats: "por distinguidos colegas de nuestra ciudad" (sic). En aquesta entrevista assumeix que l'hospital que dirigeix pateix problemes greus i defectes, malgrat comptar ja amb maquinària avançada, vol mostrar a l'opinió pública alcoiana la falta que fa que l'hospital tinga una ascensor i l'obertura d'una sala per a xiquets, a més recorda l'imminent inauguració d'un pavelló "Anti-Tuberculosic". Al seguir l'entrevista demana que l'Ajuntament d'Alcoi ajude més a l'hospital, Salvador García Muñoz defensa: "Sense cap dubte l'Ajuntament sense gran esforç podria fer molt per l'Hospital. Tenim tres qüestions a resoldre: primera, un solàrium per als xiquets. Segon, una sala per a dones. I tercer un parc sanitari on es puguen instal·lar els aparells mèdics, desinfectar la roba, etc."

La faceta mèdica del personatge que hui analitzem ja ens mostra una voluntat de treballar per a la gent que més ho necessita, el seu esforç per fer de l'Hospital d'Oliver un centre de qualitat, dotat del material i de les infraestructures necessàries, no es ni més ni menys que la seua obstinació imparable per a que la gent d'Alcoi –per damunt de tot la gent pobra, que no era poca- tingueren un centre de salut digne. Per aquesta línia va començar un altra faceta, el seu vessant polític. Va ser un destacat membre del Partit Socialista Obrer Espanyol, i dintre dels diferents sectors que hi predominaven al partit era considerat de l'ala esquerra. Al novembre 1933, després d'un any de conflicte i en el que ja havien passat tres presidents del govern pel poder (Azaña, Lerroux i Martínez Barrios) es van convocar les segones eleccions generals des de la proclamació de la Segona República Espanyola, una cita electoral històrica ja que per primera vegada a Espanya la dona formava part del sufragi i podia exercir lliurement el seu dret al vot. Doncs, en

aquestes eleccions, el director de l'Hospital Civil d'Oliver es va presentar per a diputat per la província d'Alacant en la candidatura socialista, però en aquesta ocasió els resultats no van ser favorables i Salvador García Muñoz no va ser triat com a diputat. Cal tindre en conter que la llei electoral era qualificada d'injusta i de poc proporcional per amplis sectors de la societat, un dels que més va criticar els resultats fou el Ministre de Justícia en el moment de la votació, l'alcoià Juan Botella Asensi del partit Esquerra Radical Socialista qui fins i tot va arribar a dimitir per considerar com un frau els resultats de les eleccions a diputats. El resultat de l'aplicació de la llei electoral va ser molt negatiu per a les esquerres i per als partits que es presentaven per separat, la dreta va obtenir un 39,43% dels vots i va aconseguir 204 diputats, mentre que l'esquerra amb quasi un 3% menys (36,52%) només va obtindre 93 escons, el centre amb un 24,03% de suport va aconseguir 170 diputats. La republicà espanyola que des de la seua proclamació el 14 d'abril de 1931 fins ara havia estat en mans d'un congrés -les Corts Constituents triades al juny del 1931- àmpliament d'esquerres passaria se ser un congrés dominat per la dreta, en un context internacional molt peculiar amb una Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques que influïa molt a la forma de pensar de la gent d'esquerres i amb un feixisme dirigint Itàlia i Alemanya.

Tot i no ser triat al novembre de 1933, el nostre protagonista no va abandonar la seua implicació en política, i després d'uns anys convulsos (Revolució d'Astúries, suspensió de la Generalitat de Catalunya, manca de llibertat, corrupció, etc.) per a Espanya, el govern va decidir convocar de nou eleccions general per al 16 de febrer de 1936, en aquesta ocasió les esquerres espanyoles van decidir aliar-se formant un gran coalició capaç de fer que el govern tornara a mans d'esquerres, així va nàixer el Front Popular, del que va formar part Salvador García Muñoz per mitjà de la participació del seu partit, el PSOE. I va tornar a presentar-se per a ser diputat per Alacant per les llistes

del Front Popular (adjuntem imatge 1, portada del periòdic “Orientació Social- Órgano de difusión del Partido Socialista Obrero” en el que apareix en portada la candidatura frontpopulista a aquestes eleccions.)

En aquesta ocasió els resultats es van tornar favorables a les esquerres, tot i que no van aconseguir un resultat aclaparador, el Front Popular d'Esquerres va obtenir la victòria i el govern va tornar a mans d'esquerres. En aquesta ocasió Salvador García Muñoz va obtenir la seua acta de diputat, i tal i com indica la seua acta al congrés dels diputats, el 3 d'abril de 1936 el director de l'Hospital d'Oliver prenia possessió del càrrec de diputat.

A aquestes altures de la vida de Salvador Garcia Muñoz, Espanya anava a embarcar-se en uns dels capítols més negres de la nostra història, la Guerra Civil. Un grup de militars revoltats contra la legitimitat republicana va dur a terme un colp d'Estat entre els dies 17 i 18 de juliol, aquesta decisió d'acabar amb la república d'un sector reaccionari de l'exèrcit i el fracàs del seu colp d'Estat va clavar a Espanya en una situació de Guerra Civil. I amb l'esclat d'aquest conflicte bèl·lic, va arribar un dels moments més importants de la vida de Salvador García Muñoz en relació a la historia d'Alcoi, l'actitud de Salvador García i del alcalde d'Alcoi en aquell temps, Evarist Botella Asensi va ser clau per evitar que el Règim Biscaia 21, assentat a la ciutat, donés el seu suport als feixistes i es fera amb el control de la ciutat. La decisió d'aquests dos polítics va desembocar en la constitució d'un Comitè Revolucionari compost per partits i sindicats que va convocar una vaga, van armar als seus militats van retindre als sospitosos de pertànyer a corrents feixistes, van cercar la caserna militar i la varen assetjar fins que a principis d'agost les milícies populars van entrar, sense trobar-se cap resistència. De seguida que va esclatar el conflicte aquest home es va posar al servei de la República, durant els anys de guerra va exercir també com a inspector dels hospitals de sang (tal i com era l'Hospital Sueco-Noruego que es va

instal·lar a Alcoi). A l'1 de febrer de 1939 va assistir en el Castell de Figueres a l'última sessió de les corts republicans, elegides democràticament. El 28 de març, a tres dies de que s'acabarà la Guerra Civil a tot l'Estat espanyol, Salvador Garcia Muñoz es va veure forçat a abandonar el país fugint de les terribles represàlies que hauria d'assumir davant el nou govern de Franco, va abandonar per sempre la seua terra partint des de el port d'Alacant cap al nord d'Àfrica.

Es va exiliar a Orà (Algèria) on va exercir clandestinament la seua professió i en molts cassos gratuïtament cap a la resta d'exiliats republicans. Per la seua lluita per la democràcia, per la justícia i per la llibertat, Salvador Garcia Muñoz, és sense cap dubte un d'eixos homes que definia l'Ovidi Montllor, un dels del "poble d'història d'homes que han volgut llibertat."

Fonts consultades:

-Ricard Bañó i Armiñana. Manual de la història d'Alcoi. Misèria i companyia, 1999.

-Fundació Pablo Iglesias.

-Wikipèdia

-Hemeroteca PSOE-Alcoi, diaris Proa al Sol i Orientación Social.

Pseudònim de l'autor: Caro